

HUDUDLARDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYALASHTIRISHNING AHAMIYATI

Karimova Dilafruz Sadirdin qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
mustaqil tadqiqotchisi
Tel.: +998 90 911 17 09

Annotatsiya

Maqolada hududlarda turizmni rivojlantirishda moliyalashtirishning ahamiyati Surxondaryo viloyati misolida baholandi. Tadqiqotda tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, guruhlash, qiyosiy taqqoslash hamda statistik kuzatuv usullari qo'llanildi. 2018-2025-yillardagi rasmiy ma'lumotlar asosida turistik xizmatlar, turistlar oqimi, joylashtirish vositalari va bandlik ko'rsatkichlari dinamikasi o'rganildi. Natijalar turistik xizmatlar hajmi 8,1 barobar, turistlar oqimi 7,1 barobar, joylashtirish vositalari 8,2 barobar va bandlik 3,5 barobar oshganini ko'rsatdi. Moliyalashtirish mexanizmlari byudjet mablag'lari, subsidiyalar, imtiyozli kreditlar va davlat-xususiy sheriklik yo'nalishlariga ajratildi. Infratuzilma loyihalarini bosqichma-bosqich moliyalashtirish, kichik joylashtirish vositalarini qo'llab-quvvatlash, turizm qishloqlari uchun yagona moliyaviy paket yaratish hamda natijadorlik monitoringini takomillashtirish taklif etildi. Ularning amaliy ahamiyati ilmiy jihatdan ham asoslandi.

Kalit so'zlar: hududiy turizm, turizmni moliyalashtirish, turistik infratuzilma, turistlar oqimi, imtiyozli kredit, subsidiya, davlat-xususiy sheriklik, Surxondaryo viloyati.

Аннотация

В статье оценивалось значение финансирования для развития туризма в регионах на примере Сурхандарьинской области. Применялись анализ и синтез, индукция и дедукция, группировка, сравнительное сопоставление и статистическое наблюдение. По официальным данным за 2018-2025 годы изучалась динамика туристических услуг, туристских потоков, средств размещения и занятости. Результаты показали увеличение объёма туристических услуг в 8,1 раза, туристских потоков в 7,1 раза, средств размещения в 8,2 раза и занятости в 3,5 раза. Механизмы финансирования были разделены на бюджетные средства, субсидии, льготные кредиты и государственно-частное партнёрство. Также предлагалось поэтапно финансировать инфраструктуру, поддерживать малые средства размещения, создать единый финансовый пакет для туристических деревень и совершенствовать мониторинг результативности.

Ключевые слова: региональный туризм, финансирование туризма, туристическая инфраструктура, туристский поток, льготный кредит, субсидия, государственно-частное партнёрство, Сурхандарьинская область.

Abstract

The article assessed the importance of financing regional tourism development using Surkhandarya Region as a case. Analysis and synthesis, induction and deduction, grouping, comparative assessment, and statistical observation were applied. Official data for 2018-2025 were used to examine tourism services, tourist flows,

accommodation facilities, and employment. The results showed that tourism services increased 8.1-fold, tourist flows 7.1-fold, accommodation facilities 8.2-fold, and employment 3.5-fold. Financing mechanisms were classified into budget resources, subsidies, concessional loans, and public-private partnerships. Phased infrastructure financing, support for small accommodation providers, a unified financial package for tourism villages, and improved performance monitoring were proposed for regional development.

Keywords: regional tourism, tourism financing, tourism infrastructure, tourist flows, concessional lending, subsidies, public-private partnership, Surkhandarya Region.

KIRISH

Hududlarni rivojlantirishni moliyaviy qo'llab-quvvatlash davlat va moliya institutlari tomonidan hududlarning iqtisodiy hamda ijtimoiy taraqqiyotini ta'minlashga yo'naltirilgan resurslarni shakllantirish va taqsimlash jarayoni sifatida namoyon bo'ladi. Turizm sohasi bu jarayonda alohida o'rin egallaydi, chunki u nisbatan qisqa muddatda iqtisodiy samara beradigan, aholi bandligini oshiradigan hamda hududning madaniy muhitini boyitadigan tarmoqlar qatoriga kiradi. Turizm menejmenti nazariyasida soha hududiy iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari bilan chambarchas bog'langan tizim sifatida qaraladi va uning rivojlanishi transport, savdo, qurilish, oziq-ovqat sanoati hamda xizmat ko'rsatish sohalarida qo'shimcha talab yuzaga keltiradi [1].

Turizm iqtisodiyoti va siyosati bo'yicha nazariy qarashlar sohaning moliyaviy qo'llab-quvvatlashga bo'lgan ehtiyojini ikki jihat bilan izohlaydi. Birinchidan, turizm infratuzilmasi obyektlari uzoq muddatli va kapital talab qiladigan investitsiyalarni taqozo etadi, ularning qoplanish muddati esa an'anaviy tijorat loyihalariga nisbatan uzoqroq bo'ladi. Ikkinchidan, turizm mahsuloti bir necha mustaqil xo'jalik subyektlari tomonidan yaratiladigan xizmatlar majmuidan iborat bo'lib, ularning har biri alohida harakat qilganda umumiy natija to'liq shakllanmaydi. Davlatning moliyaviy ishtiroki ana shu koordinatsiya vazifasini bajaradi va xususiy sarmoyani sohaga jalb etish uchun zarur boshlang'ich shart-sharoit yaratadi [2].

Moliyalashtirishning hududiy kesimdagi ahamiyati turizm mahsulotining joylashuvga bog'liqligidan kelib chiqadi. Turistik resurs - tarixiy yodgorlik, tabiiy landshaft yoki etnografik muhit - ko'chirilmaydi, binobarin, undan iqtisodiy samara olish uchun mablag' aynan shu hududga yo'naltirilishi lozim. Moliyaviy resurslarning maqsadli taqsimlanishi hududlar o'rtasidagi rivojlanish sur'atlarini muvozanatlashtirishga xizmat qiladi va markaziy shaharlardan uzoqda joylashgan tumanlarda ham barqaror daromad manbalarini shakllantiradi.

Maqolaning ilmiy maqsadi hududlarda turizmni moliyalashtirish mexanizmlarining tarkibiy tuzilishini ochib berish va ularning amaliy natijadorligini Surxondaryo viloyati misolida baholashdan iborat. Tadqiqot vazifalari sifatida moliyalashtirish yo'nalishlarini tizimlashtirish, sohaning 2018-2025-yillardagi asosiy ko'rsatkichlari dinamikasini o'rganish hamda moliyaviy qo'llab-quvvatlashni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish belgilandi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Turizmning hududiy iqtisodiyotga ta'siri va uni moliyalashtirish masalalari xorijiy hamda mahalliy tadqiqotchilar tomonidan turli jihatlardan o'rganilgan. Klassik yondashuvda turizm hududga ko'rsatadigan ta'siri iqtisodiy, fizik va ijtimoiy o'lchovlar bo'yicha guruhlangan bo'lib, iqtisodiy o'lchov daromad, bandlik va to'lov balansiga ta'sirni, fizik o'lchov infratuzilma va tabiiy muhitdagi o'zgarishlarni, ijtimoiy o'lchov esa mahalliy jamoaning turmush tarzi bilan bog'liq jarayonlarni qamrab oladi. Ushbu uch o'lchovni birgalikda hisobga olish moliyalashtirish yo'nalishlarini tanlashda muvozanatli qaror qabul qilish imkonini beradi [3].

Turizm geografiyasi bo'yicha tadqiqotlarda hududiy turistik tizimning shakllanishida resurs bazasi, infratuzilma va boshqaruv institutlari o'zaro bog'liq elementlar sifatida tavsiflanadi. Turistik oqimlarning hududiy taqsimlanishi transport yo'nalishlari va joylashtirish quvvatining rivojlanish darajasiga qarab shakllanishi ko'rsatib berilgan, bu esa moliyaviy resurslarni birinchi navbatda infratuzilma bo'g'iniga yo'naltirish zarurligini asoslaydi [4].

Mahalliy darajada turizm sohasiga investitsiyalarni jalb qilish masalalari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda milliy va xalqaro tajriba qiyosiy o'rganilgan hamda samarali mexanizmlar aniqlangan. Tadqiqotchi tabiiy resurslari cheklangan hududlar ham turizm orqali sezilarli daromad shakllantirishi mumkinligini, investitsiyalarsiz esa turizm infratuzilmasining rivojlanishi cheklanib qolishini asoslab bergan. Mahalliy boshqaruv organlarining investorlar bilan ishlash borasidagi faolligi turizm loyihalarining amalga oshirilish sur'atini belgilovchi omil sifatida baholangan [5].

O'zbekiston sharoitida hududiy turizmni rivojlantirish modellari Orolbo'yi mintaqasi misolida ishlab chiqilgan. Tadqiqotda turizmni strategik rivojlantirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini takomillashtirishning konseptual modeli asoslangan, sherikchilik shartnomalarining turlari va tomonlar mas'uliyatining taqsimlanishi ochib berilgan [6]. Xuddi shu mintaqada bo'yicha ekoturizm imkoniyatlarini barqarorlik nuqtai nazaridan baholagan xalqaro tadqiqotda ekologik menejment tizimini turizm loyihalariga integratsiya qilish istiqbollari va bunda hisobga olinishi lozim bo'lgan shart-sharoitlar tahlil qilingan [7].

Mavjud ilmiy manbalar turizmni moliyalashtirishning nazariy asoslarini yetarli darajada yoritgan bo'lsa-da, alohida hududlar kesimida moliyaviy qo'llab-quvvatlash natijalarini raqamli ko'rsatkichlar dinamikasi orqali baholashga bag'ishlangan tadqiqotlar doirasini kengaytirish imkoniyati saqlanib qolmoqda. Maqolada ana shu yo'nalishda Surxondaryo viloyati misolida tahlil amalga oshirildi.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda ilmiy bilishning umumiy usullaridan - tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, guruhlash va qiyosiy taqqoslash, abstrakt-mantiqiy fikrlash hamda statistik kuzatuv usullaridan foydalanildi. Nazariy materiallar mavzu yo'nalishlari bo'yicha guruhlariga ajratildi, raqamli ma'lumotlar esa yagona vaqt oralig'iga keltirilgan holda qayta ishlandi.

Tadqiqotning empirik bazasini O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi hamda Surxondaryo viloyati hokimligining rasmiy elektron manbalarida e'lon qilingan

ma'lumotlar tashkil etdi. Tahlil qamrovi 2018-2025-yillar bilan belgilandi, ayrim ko'rsatkichlar bo'yicha 2026-yilga mo'ljallangan prognoz qiymatlar qiyoslash uchun jalb etildi. Boshlang'ich yil sifatida 2018-yilning tanlanishi hududda turizm infratuzilmasini kengaytirish bo'yicha tizimli ishlar boshlangan davrga to'g'ri kelishi bilan izohlanadi.

Ko'rsatkichlar dinamikasi bazis yiliga nisbatan o'sish koeffitsiyenti orqali baholandi. O'sish koeffitsiyenti hisobot yilidagi qiymatning bazis yilidagi qiymatga nisbati sifatida aniqlandi va barobar ko'rinishida ifodalandi. Joylashtirish vositalari bo'yicha jamlanma qiymatlar tarkibiy elementlar yig'indisi asosida hisoblandi, bu esa jadval ma'lumotlarining ichki muvofiqligini ta'minladi. Moliyalashtirish mexanizmlari byudjet mablag'lari, subsidiya va imtiyozlar, imtiyozli kreditlash hamda davlat-xususiy sheriklik yo'nalishlari bo'yicha tasniflandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hududlarda turizmni moliyalashtirishning amaliy natijadorligini baholash uchun Surxondaryo viloyati tanlandi. Viloyatning boy tarixiy-madaniy merosi, o'ziga xos tabiiy landshaftlari va etnografik muhiti turizmni strategik tarmoq sifatida shakllantirish imkonini beradi. Sohaning so'nggi yillardagi rivojlanishi moliyaviy qo'llab-quvvatlash va investitsiya loyihalarining natijasi sifatida namoyon bo'lmoqda.

2025-yil yakunlariga ko'ra viloyatga 3 mln nafar mahalliy turist jalb qilindi, bu belgilangan 2,3 mln nafarlik rejaning 131 foiziga to'g'ri keladi. Xorijiy turistlar soni 918 ming nafarni tashkil etib, 800 ming nafarlik reja 115 foizga bajarildi. Turizm xizmatlari eksporti 150 mln AQSH dollariga yetkazildi va bu ko'rsatkich bo'yicha reja 187,5 foizga bajarildi. Yil davomida sohada 2 900 ta yangi ish o'rni yaratildi [8].

Sohaning uzoq muddatli rivojlanish dinamikasi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

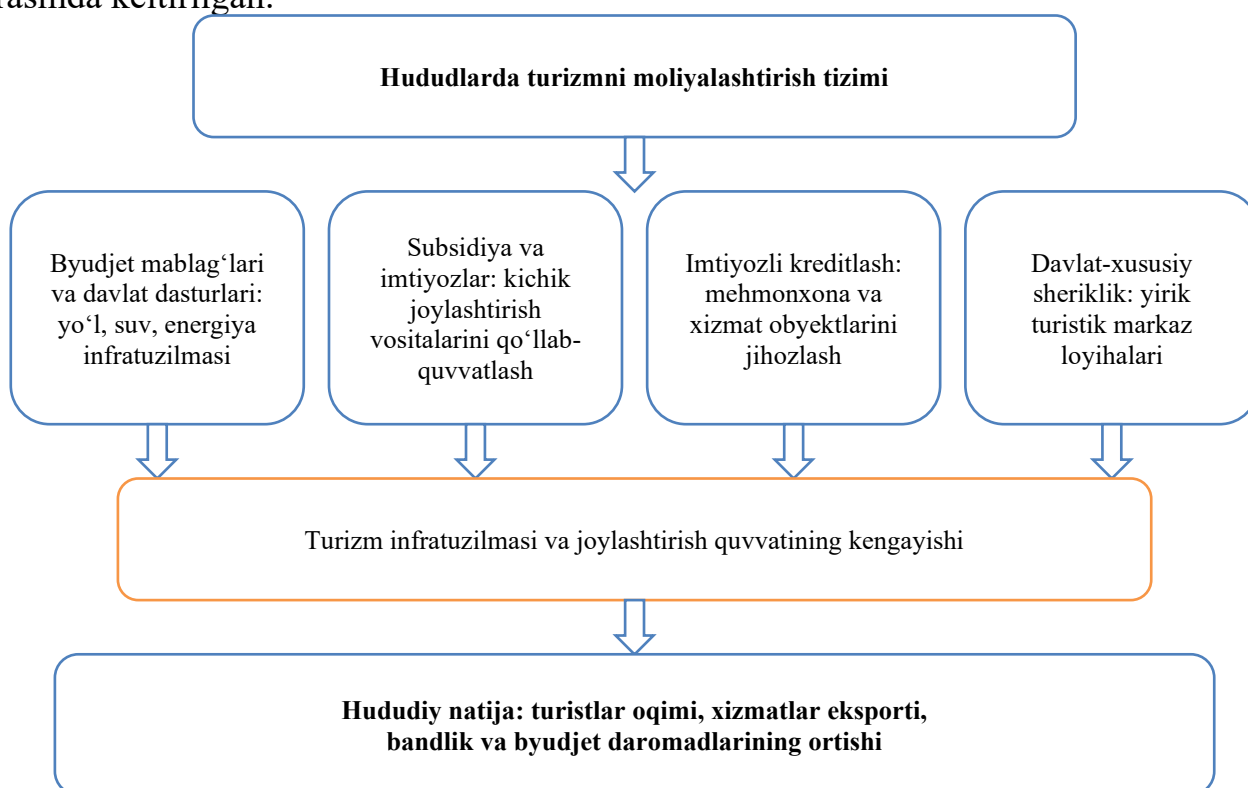
Surxondaryo viloyatida turizm sohasining asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi, 2018-2026-yillar¹

Ko'rsatkich	2018-yil	2024-yil	2025-yil	2026-yil prognozi	2025/2018, barobar
Turistik xizmatlar hajmi, mln AQSH dollari	20	63	162	91	8,1
Turistlar oqimi, ming nafar	422	2 331	3 004	-	7,1
Turistik obyektlar soni, ta	55	-	155	-	2,8
Etno va agroturizm obyektlari, ta	3	-	20	-	6,7
Joylashtirish vositalari, ta	31	-	255	-	8,2
Mehmonxonalar soni, ta	28	-	62	-	2,2
Turistlarning o'rtacha qolish muddati, kun	1	-	3	4	3,0
Bir turistga o'rtacha xarajat, ming so'm	500	-	2 000	2 300	4,0
Joylashtirish obyektlarining bandlik darajasi, foiz	30	-	43	-	1,4
Sohada bandlar soni, ming kishi	0,300	-	1,064	1,354	3,5

¹ Manba: Turizm qo'mitasi hamda Surxondaryo viloyati hokimligining rasmiy ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi [8]; o'sish koeffitsiyentlari muallif hisob-kitobi.

1-jadval ma'lumotlari sohaning barcha yo'nalishlarida barqaror o'sish kuzatilganini ko'rsatadi. Turistik xizmatlar hajmi yetti yil mobaynida 8,1 barobar ortgan bo'lsa, turistlar oqimi 7,1 barobarga kengaygan. Ikki ko'rsatkichning bir-biriga yaqin sur'atda o'sishi hududda xizmat ko'rsatish sifatining turistlar sonining ortishi bilan mutanosib ravishda yaxshilanganini bildiradi. Bir turistga to'g'ri keladigan o'rtacha xarajatning 4 barobar ko'payishi va o'rtacha qolish muddatining bir kundan uch kunga uzayishi turizm mahsulotining mazmunan boyiganini, ya'ni turist hududda ko'proq xizmat turidan foydalanish imkoniga ega bo'lganini ifodalaydi. 2026-yil uchun turistik xizmatlar hajmi bo'yicha 91 mln AQSH dollari miqdorida belgilangan prognoz ehtiyotkor rejalashtirish yondashuvini aks ettiradi va erishilgan darajani mustahkamlashga qaratilgan zaxira sifatida baholanadi.

Ko'rsatkichlarning bunday o'zgarishi ortida moliyaviy qo'llab-quvvatlashning bir necha yo'nalishi turadi. Ularning o'zaro bog'liqligi va yakuniy natijaga ta'siri 1-rasmda keltirilgan.

1-rasm. Hududlarda turizmni moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va ularning natijasi¹

Moliyaviy resurslarning joylashtirish quvvatiga aylanish jarayoni 2-jadval ma'lumotlarida aniq ko'rinadi. 2025-yil yakunida viloyatda turizm sohasida 325 ta tadbirkorlik subyekti faoliyat yuritgan bo'lib, ulardan 255 tasi joylashtirish vositalari, 70 tasi turoperator va turagentlardir. Turoperatorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi subyektlar soni 2017-yildagi 3 tadan 70 taga yetgani sohada bozor infratuzilmasining shakllanganini ko'rsatadi.

¹ Manba: muallif tomonidan [2] va [6] manbalari asosida ishlab chiqildi.

2-jadval
Surxondaryo viloyatida joylashtirish vositalarining tarkibi, 2025-yil¹

Joylashtirish vositasi turi	Soni, ta	Xonalar soni, ta	O‘rinlar soni, ta	O‘rinlarning umumiy hajmdagi ulushi, foiz
Mehmonxonalar	62	1 486	2 752	49,6
Oilaviy mehmon uylari	156	471	1 389	25,1
Hostellar	35	398	1 302	23,5
O‘tovli oromgohlar	2	20	100	1,8
Jami	255	2 375	5 543	100,0

Joylashtirish quvvatining tarkibi hududda turizm bozorining ko‘p qatlamli tuzilishga ega ekanini bildiradi. O‘rinlarning qariyb yarmi mehmonxonalarga to‘g‘ri kelgan holda, oilaviy mehmon uylari umumiy quvvatning to‘rtidan bir qismini ta‘minlaydi. Oilaviy mehmon uylarining soni bo‘yicha yetakchi o‘rinni egallashi mahalliy aholining sohaga bevosita jalb etilganini va turizm daromadining qishloq xo‘jaliklarigacha yetib borayotganini ko‘rsatadi. Kichik formatdagi joylashtirish vositalari nisbatan kam kapital talab qilgani bois ular moliyaviy qo‘llab-quvvatlash choralarga tez javob beradi va infratuzilmani kengaytirishning eng harakatchan bo‘g‘ini hisoblanadi.

Yillik o‘sishning tarkibiy manbalari 3-jadvalda aks ettirilgan.

3-jadval
2025-yilda tashkil etilgan yangi joylashtirish vositalari²

Joylashtirish vositasi turi	Soni, ta	Xonalar soni, ta	O‘rinlar soni, ta
Mehmonxonalar	11	169	351
Hostellar	11	97	389
Oilaviy mehmon uylari	12	44	120
Jami	34	310	860

Bir yil ichida ishga tushirilgan 34 ta obyekt jami joylashtirish vositalarining 13,3 foiziga teng bo‘lib, sohaga kirib kelayotgan yangi tadbirkorlik subyektlarining faolligini tasdiqlaydi. Yangi obyektlar uchta formatga teng taqsimlangani investitsion qarorlarning bozorining turli segmentlariga yo‘naltirilganini ko‘rsatadi.

Turizm sohasining hududiy iqtisodiyotdagi ijtimoiy natijasi bandlik ko‘rsatkichlarida namoyon bo‘ladi. Sohada band bo‘lganlar soni 2018-yildagi 0,300 ming kishidan 2025-yilda 1,064 ming kishiga yetdi, 2026-yil uchun esa 1,354 ming kishi prognoz qilinmoqda. Aholi bandligini ta‘minlash va kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha belgilangan davlat vazifalari doirasida turizm yangi ish o‘rinlari yaratishning barqaror manbalaridan biri sifatida qaralmoqda [9]. Yangi ish o‘rinlarining sezilarli qismi joylashtirish va ovqatlanish xizmatlariga to‘g‘ri kelib, ular mahalliy mehnat resurslaridan foydalanish imkonini beradi.

¹ Manba: Turizm qo‘mitasining rasmiy ma‘lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi [8]; jamlanma qiymatlar va ulushlar muallif hisob-kitobi.

² Manba: Turizm qo‘mitasining rasmiy ma‘lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi [8]; jamlanma qiymatlar muallif hisob-kitobi.

Moliyaviy qo'llab-quvvatlashning hududiy yo'nalishlaridan biri qishloq turizmini rivojlantirish bilan bog'liq. 2024-yilda "Sina" va "Omonxona", 2025-yilda esa "Nilu", "Sayrob" va "Chorbog'" qishloqlariga "Turizm qishlog'i" maqomi berildi. Nilu qishlog'iga ushbu maqomning berilishi rasmiy ma'lumotda tasdiqlangan [10]. Maqom qishloqqa infratuzilma loyihalarini jalb qilish va mahalliy aholining turistik xizmat ko'rsatishga kirishishi uchun institutsional asos yaratadi, natijada etnoturizm va agroturizm yo'nalishlari kengayadi.

Yirik investitsiya loyihalari sohaning kelgusi o'sishini ta'minlaydigan bo'g'in hisoblanadi. Sariosiyo tumanidagi "Sangardak" turistik markazini rivojlantirish loyihasi doirasida daryo bo'yida piyodalar yo'lagi, ichimlik va oqova suv tarmoqlari hamda yo'l infratuzilmasini qurish ishlari olib borilmoqda [11]. Markaz hududida mehmonxonalar, savdo va ko'ngilochar obyektlar, ziplayn, restoranlar hamda oilaviy dam olish maskanlarini tashkil etish rejalashtirilgan, master-rejaga muvofiq dor yo'lining uzunligi 1,6 km etib belgilangan [12]. Loyihaning tarkibi bir hududda transport, muhandislik va xizmat ko'rsatish infratuzilmasini birgalikda shakllantirishga qaratilgani bilan ajralib turadi.

Tahlil natijalari moliyaviy qo'llab-quvvatlash bilan hududiy turizm ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlikni tasdiqlaydi. Byudjet mablag'lari va davlat dasturlari hisobidan muhandislik hamda transport infratuzilmasi yaratilishi xususiy investorlar uchun kirish to'sig'ini pasaytiradi; subsidiya va imtiyozli kreditlash kichik formatdagi joylashtirish vositalarini ochish uchun boshlang'ich mablag'ni ta'minlaydi; davlat-xususiy sheriklik esa yirik loyihalarda tavakkalchilikni taqsimlash imkonini beradi. Ushbu uch yo'nalishning birgalikdagi ta'siri joylashtirish quvvati, turistlar oqimi, xizmatlar eksporti va bandlik ko'rsatkichlarining bir vaqtda o'sishida o'z ifodasini topgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tahlil quyidagi xulosalarni shakllantirish imkonini berdi. Hududlarda turizmni rivojlantirishda moliyalashtirish infratuzilma yaratish, xususiy tashabbusni rag'batlantirish va tavakkalchilikni taqsimlash vazifalarini bir vaqtda bajaradi. Surxondaryo viloyati misolida 2018-2025-yillarda turistik xizmatlar hajmi 8,1 barobar, turistlar oqimi 7,1 barobar, joylashtirish vositalari soni 8,2 barobar, sohadagi bandlar soni esa 3,5 barobar ortgani moliyaviy qo'llab-quvvatlash choralarning amaliy natijadorligini ko'rsatdi. Joylashtirish quvvatining tarkibida oilaviy mehmon uylarining salmoqli ulushga ega bo'lishi turizm daromadining mahalliy aholi darajasiga yetib borayotganidan dalolat beradi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi.

1. Moliyalashtirish yo'nalishlarini turizm mahsuloti bosqichlariga muvofiq taqsimlash. Byudjet mablag'larini birinchi navbatda yo'l, suv va energiya infratuzilmasiga, imtiyozli kredit va subsidiyalarni joylashtirish hamda ovqatlanish xizmatlariga, davlat-xususiy sheriklik resurslarini esa yirik rekreatsion majmualarga yo'naltirish moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini oshiradi [2].

2. Kichik formatdagi joylashtirish vositalarini qo'llab-quvvatlashni kengaytirish. Oilaviy mehmon uylari va hostellar nisbatan kam kapital talab qilgani hamda tez ishga

tushirilishi bois ular uchun soddalashtirilgan kredit mahsulotlari va boshlang'ich jihozlash xarajatlarini qoplashga qaratilgan subsidiyalarni joriy etish maqsadga muvofiq.

3. "Turizm qishlog'i" maqomiga ega aholi punktlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning yagona paketini shakllantirish. Maqom berilgan qishloqlarda infratuzilma loyihalari, mahalliy aholiga mo'ljallangan mikrokreditlar va o'quv dasturlarini bir dasturga birlashtirish etnoturizm hamda agroturizm yo'nalishlarining rivojlanish sur'atini oshiradi [10].

4. Yirik turistik markazlarni bosqichma-bosqich moliyalashtirish jadvalini joriy etish. "Sangardak" kabi majmualarni rivojlantirishda muhandislik tarmoqlari, transport yo'laklari va tijorat obyektlarini ketma-ketlikda ishga tushirish investitsiyalarning qoplanish muddatini qisqartiradi va loyihaning har bir bosqichida daromad shakllantirish imkonini beradi [11].

5. Moliyaviy qo'llab-quvvatlash natijadorligini monitoring qilish tizimini takomillashtirish. Ajratilgan mablag' birligiga to'g'ri keladigan qo'shimcha turist oqimi, yangi o'rinlar soni va ish o'rinlari kabi ko'rsatkichlarni muntazam hisoblab borish moliyalashtirish yo'nalishlarini o'z vaqtida aniqlashtirishga xizmat qiladi.

Keyingi tadqiqotlarda hududiy turizmni moliyalashtirish samaradorligini viloyatlar kesimida qiyosiy baholash hamda ajratilgan resurslar bilan erishilgan natijalar o'rtasidagi bog'liqlikni ekonometrik usullar orqali o'lchash istiqbolli yo'nalish sifatida belgilanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Page S.J. Tourism Management. 7th ed. - Routledge, 2025. - 440 p. <https://www.routledge.com/Tourism-Management/Page/p/book/9781032902753>
2. Dwyer L., Forsyth P., Dwyer W. Tourism Economics and Policy. - Bristol: Channel View Publications, 2010. - 855 p. <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.21832/9781845411534/html>
3. Mathieson A., Wall G. Tourism: Economic, Physical and Social Impacts. - London: Longman, 1982. - 208 p. <https://books.google.com/books/about/Tourism.html?id=uacsAQAAMAAJ>
4. Александрова А.Ю. География туризма: учебник / под ред. А.Ю. Александровой. - 3-е изд., испр. и доп. - М.: КНОРУС, 2010. - 592 с. <https://istina.msu.ru/publications/book/459955/>
5. Авдеева Е.А. Отечественный и зарубежный опыт привлечения инвестиций в туристскую сферу на местном уровне // Молодой ученый. - 2016. - № 22 (126). - С. 132-134. <https://moluch.ru/archive/126/35029>
6. Matyakubov U. Improving public-private partnership mechanisms in the strategic development of tourism in the Aral Sea region // Theoretical & Applied Science. - 2022. - № 01 (105). - P. 672-679. DOI: 10.15863/TAS.2022.01.105.43. <https://www.t-science.org/arxivDOI/2022/01-105/01-105-43.html>
7. Saidmamatov O., Matyakubov U., Rudenko I., Filimonau V., Day J., Luthe T. Employing ecotourism opportunities for sustainability in the Aral Sea region: prospects

and challenges // Sustainability. - 2020. - Vol. 12, № 21. - Article 9249. DOI: 10.3390/su12219249. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/21/9249>

8. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. 2025-yil - turizm sohasida yangi bosqich va yuqori natijalar yili [Elektron resurs]. - 2026-yil 15-yanvar. <https://gov.uz/oz/uzbektourism/news/view/142186>

9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 17-yanvardagi PQ-12-son “2025-yilda aholi bandligini ta’minlash va kambag‘allikni qisqartirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori. <https://lex.uz/docs/7327821>

10. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. Surxondaryoning Nilu qishlog‘iga “Turizm qishlog‘i” maqomi berildi [Elektron resurs]. - 2025-yil 21-iyul. <https://gov.uz/oz/uzbektourism/news/view/70344>

11. Surxondaryo viloyati hokimligi. Surxondaryo viloyatida turizm salohiyatini oshirish maqsadida “Sangardak” turistik markazi barpo etilmoqda [Elektron resurs]. - 2025-yil 9-iyun. <https://gov.uz/oz/surxondaryo/news/view/59568>

12. Surxondaryo viloyati hokimligi. “Sangardak” turistik markazi master-rejasi va turizm infratuzilmasini rivojlantirish loyihalari [Elektron resurs]. - 2025-yil 30-iyul. <https://gov.uz/oz/surxondaryo/news/view/74066>

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhih: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2026-yil, iyul, 7-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 362/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: 9710. ГОСТ 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**